

Listi

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—1 Pri šolski proslavi v Tokiju, katere se je udeležilo 4000 ljudi, so 3 odpuščeni šol. sluge natrosili iz maščevanja strup v pecivo in tako je bilo zastrupljenih 1700 ljudi, 50 jih je takoj umrlo, 137 pa se jih bori s smrtjo. (»Slovenski dom« 15. V.).

—1 Manjšinski listi v Jugoslaviji. Manjšine imajo pri nas 9 dnevnikov, 39 tednikov, 23 mesečnikov. Od 71 listov je 40 nemških, 26 madžarskih, 3 so ukrajinski in 2 slovaška. (»Deutsche Zeitung« od 14. V.).

—1 Poročilo o zborovanju zveze društev »Šola in dom« je prinesel »Slovenski dom« od 15. V. pod naslovom čez 3 kolone »Katastrofa ljubljanskega srednjega šolstva«.

—1 Daljši nekrolog nadučitelju Vinku Bercetu v St. Janžu v Dolenjskem je prineslo »Jutro« od 14. V.

—1 Naval mladine na srednje šole. Dotok v naše srednje šole znaša okrog 8000 dijakov letno. Predstavniki profesorskega društva zahtevajo, da pridejo čimprej pred narodno skupščino pripravljene osnutki novega zakona o srednjih šolah in o učiteljskih, da se velike gimnazije razbremenijo z otvarjanjem novih srednjih šol in da se izdajo novele zakona o srednjih trgovskih in o srednjih tehničnih šolah. (»Slovenski narod« 14. V.).

—1 V Londonu je število šolobveznih otrok padlo za 40.000. Prihodnje šol. leto bodo opustili več razredov. (»Marib. večer.« od 14. V.).

—1 Atentator na upravitelja Einspielerja, Ivan Ogrin, ki je napadel tudi orožniško patruljo v Dolu, je zopet v ječi. Zaradi atentata na upravitelja šole v noči od 26. na 27. junija 1932. je bil obsojen takrat na 2 in pol leti ječe. (»Jutro« od 10. V. in 13. V.).

—1 Ban dr. Natlačen v Mariboru. Na vinarski in sadjarski šoli so bana sprejeli s pesmijo tudi učitelji, ki se nahajajo tam na kmetijsko - šolskem tečaju. Ban je opozarjal na važnost poslanstva učiteljskega stanu med kmetijskim narodom, kjer je treba zopet spraviti do veljave kmetijsko zavednost in ponos ter preprečiti malodušje. (»Slovenec« od 14. maja).

—1 Dela na novi magdalenski šoli v Mariboru napredujejo. Šola bo popolnoma gotova še pred jesenjo, tako da se z novim šol. letom v njej prične pouk. (»Slovenec« od 14. maja).

—1 Ocena Hessenove knjige »Petnajst let sovjetskega šolstva« je izšla v »Mariborskem večerniku« od 11. maja.

—1 Učni načrtni program za 1.—4. razred meščanskih šol je izdal prosvetni minister te dni. (»Slovenec« od 18. V.).

—1 Na neki šoli je učitelj, ki se je norčeval iz Najsvetejšega, ko ga je nesel duhovnik k bolniku, norčeval se je vpričo otrok. Tako poroča »Slovenski gospodar« od 6. V. In še dodaja: Ubogi otroci! Kam plovemo?!

—1 100 osnovnih šol, ki bodo nosile ime Pilsudskega bodo sezidali v kratkem na Poljskem. (»Slovenski dom« od 13. V.).

—1 Pereča vprašanja našega šolstva. V Ljubljani primanjkuje šolskih poslopj za vse vrste šol, od ljudske do univerze. Tudi z zgraditvijo bežigradske ljudske šole ne bo rešeno vprašanje prostorov, ker šoli na Grabnu in Vrtači ne ustrežata zdravstvenim in pedagoškim zahtevam. Od mestnih meščanskih šol nima niti ena svojih prostorov in se morajo vse boriti za vsak razred z ljudskimi šolami. Tako se je začelo razpravljati, ali naj se v novo bežigradsko šolo vseli tudi II. mestna meščanska šola. — Za zdravje učencev naj bi skrbeli šolski zdravniki in poliklinike, a šolski zdravniki še niso nameščeni. (»Glas naroda« od 14. V.).

—1 Učitelj Peček in senator Pucelj je naslov članka v »Slovenski zemlji« od 15. IV., ki hudo napada bivšega ministra.

—1 Na osnovni šoli v Trziču je bilo v zadnjem času več izprememb. »Jutro« od 16. maja piše, da sta bila premeščena dva agilna sokolska delavca Demšar in Šavnikova. O tov. Omanovi, ki je prišla zopet v Trzič, pravi »Jutro«, da ni resnica, da je bila preganjana od JNS režima. Vzroki njene premeštitve so bili drugje.

—1 Vlado kliče na pomoč proti brezverskim vzgojiteljem »Domoljub« od 13. V. Med drugim piše: Kako naj mladini utrjujejo versko čuvstvanje vzgojitelji, ki ne hodijo k maši, ki med zapovedano šolsko molitvijo pregledujejo uradne knjige, ali drže roke v žepu, po omari iščejo pismene izdelke ali pa celo med šolsko molitvijo zbeže iz razreda? V nadaljnem opisuje list nekatere primere. Piše o neki profesorici, ki si je obesila rožni venec okrog vratu in med smehom učenek hodila gor in dol po razredu, norčljivo govoreč: »Vidite, da bom bolj ponižna!«

Neki profesor vprašuje gimnazistke: »No, ali je bil večeraj morda kak poljubček?« Drugi spet politizira učencem, kakšni avstrijskanti da so bili klerikalci.

List navaja tudi druge grehe profesorjev in učiteljev, se obrača na prosvetnega inspektorja, da napravi »koreniti pregled« in končuje takole: Če dvomite o tem, hoče li slovenski narod katoliške šole in zavedno katoliško učiteljstvo ali ne, potem izvršite o tem važnem vprašanju v Sloveniji čimprej ljudsko glasovanje.

—1 O pogrebu Vinka Berceta piše »Jutro« od 17. V.

—1 O razrešenem šolskem upravitelju Ant. Potočniku in njegovih zaslugah piše »Jutro« od 17. V.

—1 Iz »Učiteljskega tovariša« omenja »Domoljub« od 13. V. članek za dvig učiteljske avtoritete in pripominja: Kadar bo večina učiteljstva vzgajala mladino po katoliških načelih ne bo potrebovala nobene oblasti ne zaščite več.

—1 »Naš glas« od 15. V. ponatiskuje iz »Učiteljskega tovariša« Kneževičev članek »Nauk iz nadloge«.

IZJAVA

Združenje nastavnikov meščanskih šol — Sekcija za dravsko banovino izjavlja z ozirom na objavo v »Slovenec« z dne 12. maja 1936 in registracijo v »Učit. tovarišu« od 14. maja 1936, da ni bilo na zborovanju v Celju dne 10. maja govora o ukinitvi viš. nar. šol tam, kjer so meščanske šole. Poročilo je v toliko netočno.

V Ljubljani, dne 18. maja 1936.

A. Fakin, s. r., predsednik.

—1 V Franciji je skupina rezervistov odrekla pokorščino oficirjem. »Domoljub« od 13. V. objavlja to vest pod naslovom: »Delo francoskih učiteljev že rodi sadove«.

—1 Nova revija »Piramida«, ki jo urejuje Radivoj Rehar v Mariboru, je izšla.

—1 Vprašanje meščanske šole v Žalcu bo v kratkem rešeno. Nova šola dobi prizidek poleg ljudske šole. (»Glas naroda« 19. V.)

—1 Poučno potovanje slovenskih šolnikov na Češkoslovaško. Te dni je odpotovalo na Češkoslovaško pod vodstvom prof. Siliha, predsednika »Pedagoške centrale« 27 šolnikov. (»Mariborski večernik« od 18. V.)

—1 Prvo fašistično šolo so že ustanovili Italijani v Addis Abebi te dni. (»Slov. dom« 19. V.)

—1 Zahteve učiteljstva meščanskih šol: Naj se že enkrat uredi gmotni položaj učiteljstva meščanskih šol, ki imajo večjo šolsko izobrazbo, pa kljub temu od 200—300 Din manj plače kot osnovnošolsko učiteljstvo. Naj se ukine kuluk. So proti monopolizaciji knjig in zvezkov. Naj se ustanovi samostojen oddelek v ministrstvu prosvete in samostojen oddelek za meščansko šolstvo pri banki upravi. Šolstvo naj se decentralizira

Mladinska matica

—mm Vsebinska 8. številka »Našega roda«. Ribičič: Uvodna. Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba. Meško: Orači. Mrzel: Zgodba o Trinajstiču. Bevk: Razbojnik in njegov kumče. Čížek: Prlek v Pukšah. Joung-Kunaver: Bivališča ljudi. I. Primožič (Ljubno): Bodeševa Neža. Cicibanov rod: Vseved. Gosja vojska. Doma in po svetu: J. Zupančič: Pod praporom Jadranske straže. Race. Ob 60letnici Cankarjevega rojstva. Mladina piše. Uganke. Rešitev ugank.

—mm Ekspedicija zadnje številke »Našega roda« se prične danes 22. t. m. Šole, ki niso še poravnale naročnino, naj to nemudoma store, da ne ostanejo brez zadnje številke lista in obenem brez knjig.

—mm Letos bodo člani Mladinske matice pa res zadovoljni s knjigami, ki jih prejmejo okrog 15. junija. Knjige ne bodo samo dobre, ampak bodo tudi tako opremljene, kot še nobeno leto. Kresnice IX. bodo natrpane risb, skic in fotografij znamenitosti z vsega sveta. »Barake« je lepo ilustriral ljubljenec naše mladine Maksim Gaspari. »Posteljo gospoda Fibriha« je izredno bogato okrasil s številnimi ilustracijami Slavko Pengov. »Čurimurčki« pa izidejo res razkošno s posebnimi barvanimi prilogi na finem papirju z ilustracijami Viktorja Cotiča.

—mm Prosimo vse one, ki so obdržali »Pirhe«, da nam pošljejo čimprej denar, ker moramo poravnati račune v tiskarni in ključarni.

—mm Ob 80. letnici Tesle priobčujemo »Razori« daljši članek, kateri ob koncu opozarja učence na Čermeljevo knjigo »Nikola Tesla« in razvoj elektrotehnike«, ki jo je izdala Mladinska matica.

—mm Ob Teslovi 80letnici, naj si vsakdo naroči knjigo dr. Čermelja »Tesla in razvoj elektrotehnike«, ki je izšla v naši založbi.

—mm Od prosvetnega saveza združenja vseh nameščencev ministrstva prosvete iz Bolgarije je prejela Mladinska matica glede izdaje »Pirhov« naslednji dopis:

Zelo smo se razveselili, ko smo prejeli v prekrasni Vaši izdaji lep prevod naših mladinskih spisov. Visoko cenimo poklon, ki ste ga napravili s tem naši mladinski literaturi. V tem vidimo najlepši izraz bratske solidarnosti v kulturnem pogledu. Ko se Vam za lep dar srčno zahvaljujemo, izrekamo obenem srčno željo, da pride do še tesnejšega sodelovanja pri kulturnem delu obeh bratskih narodov.

(Poleg tajnika je podpisal pismo tudi znani profesor Konzulov.)

—mm O zadnji številki »Našega roda« piše »Mariborer Zeitung« od 17. V.

—mm V svoji kulturni kroniki prinaša »Mariborer Zeitung« od 13. V. kratko oceno o »Pirhih«. Med drugim pravi tu: Tone Potočkar je izbral 25 kratkih povesti iz bolgarske književnosti in jih je mojstrsko prevedel. Vsi pomembnejši bolgarski pisatelji so zastopani, tako da je knjiga nekaka antologija. Prevodi se naslanjajo točno na originale in so zelo posrečeni. Knjigo krasijo številne ilustracije, pri katerih so sodelovali skoro vsi domači ilustratorji. To mladinsko knjigo lahko vsakemu toplo priporočamo.

in preuredi tako, da bo trajala osnovna šola od 7. do 11. st. leta (4 leta), enoten nižji tip srednje šole od 11.—15. leta (4 leta) in višja srednja šola od 15.—19. leta (4 leta). (Z zborovanjem v Celju, »Jutro« 19. V.)

—1 Slomškova knjiga »Blaže in Nežica« kot fabula ni originalno delo. Vsa pisma so Schmidova. Vendar je delo tako spretno presajeno na domača tla, da je vzgalo in rodilo uspehe. (Velušček Ciril, »Jutro« 19. V.)

Učiteljski pravnik

—§ Uradno poslovanje. Vloge. Prošnje. Tak je naslov V. poglavja Roč. kataloga za 1935./36. šolsko leto, ki ga pa nekateri še ne poznajo — znamenje, da ne posedujejo tega prekoristnega pripomočka, ki stane le 17 Din. V. G.

—§ Roč. katalog 1936./37. izide letos že meseca julija. Naročila izvršite po dopisnici čimprej, da bo možno določiti naklado. Ob enem naročite tudi tablice »Moji prejemki« za učiteljstvo na šoli. V. G.

Naša gospodarska organizacija

—g Podporni sklad Učit. samopomoči. V zadnjem času nekateri vračevalci podpor samovoljno znižujejo dogovorjene mesečne obroke, drugi zakasnujejo z vračili za 2 ali še več mesecev. Te opozarjamo na sprejeti predlog na letošnjem obnem zboru. — V začetku tega meseca je načelstvo razdelilo večji znesek. Vračevalci pa prav nič ne hite, da bi nam poslali za ta mesec določene obroke. Če se to stanje ne zboljša, odpade na prihodnji seji nova razdelitev. Uprava ima 25 nerešenih prošelj. En del teh in pa vse po 10. maju 1936 vložene prošnje bodo rešene po velikih počitnicah (v septembru ali oktobru). Upoštevajte to!

—g Učiteljski dom v Mariboru. Za »Hrenov kamen« so nadalje prispevali: učit. društvo za celjski srez 100 Din, učiteljstvo osn. šole v Oplotnici 100 Din. Učiteljsko društvo za celjski srez je darovalo tudi za »Pestovškov kamen« 100 Din. Iskrena zahvala!

Petek, 12. junija: Od krpe do papirja. Ogled Piatnikove papirnice v Radečah; gosp. Rudolf Bratok.

Petek, 19. junija: Kosovo in slepi guslar; gosp. Vekoslav Mlekuž.

Sobota, 27. junija. Vidovdanska proslava.

—r XXXI. teden. Torek, 26. maja, bo predaval g. dr. Lavo Čermelj: »Ob osemdesetletnici Nikole Tesle.« — 10. julija bo slavila vsa država osemdesetletnico našega najslavnejšega živečega rojaka, ustvaritelja moderne elektrotehnike in radiotehnike, Nikole Tesle. Ker bodo tedaj šolske počitnice, je za šolske proslave določen 28. maj. Predavatelj bo v primerni poljudni obliki v kratkih besedah orisal življenjsko pot in življenjsko delo Nikole Tesle. Govoril bo o njegovih eposalnih odkritjih na polju fizike in elektrotehnike, radi katerih mu mora biti ves kulturni svet hvaležen in radi katerih moramo biti mi, njegovi rojaki posebno ponosni. Saj je ves razvoj civilizacije in kulture v zadnjih petdesetih letih nujno združen z delom Nikole Tesle. Tesla je z izumom večfaznega električnega toka in vrtilnega magnetnega polja omogočil proizvajanje in prevajanje električne energije v velikem in največjem obsegu. Njegovi visokofrekvenčni tokovi pa niso prinesli samo nezaslutenih znanstvenih odkritij, temveč so našli tudi najširšo praktično uporabo v tehniki in medicini. Teslo pa moramo smatrati tudi kot pravega ustvaritelja radiotehnike, kajti vse, kar je bistvenega pri prenosu električne energije na razdaljo brez kovinskih prevodnikov, je že on odkril. V času, ko so drugi delali prve nesigurne poizkuse z elektromagnetnimi valovi, je Tesla že lahko pokazal na sijajne uspehe svojega dela. — II.—III.

Petek, dne 29. maja bo govoril g. Vojko Jagodič: »Kakšen poklic si bom izbral in zakaj.« Težke gospodarske in socialne razmere niso prinesle niti otrokom. Tudi med nje je že prizrda skrb za bodočnost. »Današnji dnevi prinašajo človeku samo žalostne in težke čase. Kmet obupuje, delavec vs gžaran in v težavah trpi, čevljar se stiska v svoji delavnici in večkrat mu uide kaka solza, ker ima premalo dela. Koliko pa je ljudi, ki hodijo od hiše do hiše prosit...« Le-te besede, ki jih je zapisala učenka neke narodne šole nam dovolj govorno pričajo, da tudi mladina že intenzivno misli na svojo bodočnost. To pa naravnost terjaja, da je treba posvečati ravno izbiri poklica že v zgodnji mladosti dovolj pažnje, da se ne bodo mlada življenja izgubljala v brezplodno iskanje, marveč da bodo znala pravočasno zastaviti in posvetiti vse svoje mlade in sveže sile v korist skupnosti, pa tudi v svoje lastno dobro. Predavanje je namenjeno v razmišljanje mladini o izbiri poklica, kar naravnost terjajo odgovori, ki so jih poslali učenci iz vseh krajev Slovenije predavatelju na poziv v preteklem mesecu. Zeleti bi bilo, da gg. učitelji na to predavanje mladino še posebej opozore in se eventualno morda o temi že razgovarjajo. — II.—III.

—r V kmetijskem radiu bo v četrtek, 21. maja, ob 16. uri predaval g. Puš: Slovenski kmečki dom. V nedeljo, 24. maja, bo ob 16. uri predavanje: Kmetijski nasveti.

Stanovska organizacija JUU Iz izvršnega odbora

—iz Izvršnem odboru Jug. učiteljskog udruženja Beograd — 11. V. 1936 Kuršumljia — Učitelji srezovala, dobričkog, kosaničkog, lapskog, prokupačkog i vučitnrog na zboru u Kuršumlji pozdravljaju svoj izvršni odbor i solidarišu se nastojanjima na popravku prilika škole i učiteljstva. — Pretsednik: Drago Mučalica.

—iz Jugoslovenskom učiteljskom udruženju — Beograd — Kruševac — 8. maja 1936. Okupljeno učiteljstvo iz sedam srezovala sa svoje velike skupštine, pozdravlja svoje vodstvo, dajući mu puno priznanje želi da istraje u svome teškom poslu. — Pretsednik, Milutinović.

—iz G. Dimniku Ivanu, pretsedniku Jugoslovenskog učiteljskog udruženja — Beograd — Devdelija 11. maja 1936. — Sa svoje sednice nastavnického veća pozdravljamo svoga pretsednika i želimo mu istrajan rad. — Pretsednik: Stevan Tanović.

Iz društev

= ČLANOM (ICAM) MURSKOSOBOŠKEGA DRUŠTVA. Zaostanki na neplačani članarini gredo v tisoče. Dolžnost discipliniranega člana je, da poravna obveznosti do društva. — Zato opozarjamo dolžnike, da naj poravnajo članarino do 5. junija t. l., sicer prenehajo biti člani. — Odbor.

Vabila

= JUU SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA - OKOLICA — VZHODNI DEL bo zborovalo 6. junija t. l. ob 9. uri v dvorani mestnega magistrata v Ljubljani. — Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. — 2. Predavanje tov. Vranca: Aktualni pedagoški problemi pri nas in v CSR. — 3. Predlogi za banov. in drž. skupščino JUU. — 4. Volitev delegatov za banov. in drž. skupščino. 5. Raznoterosti.

Na zborovanju se bodo razdeljevale knjige Slov. šol. matice, zato se prosijo naročniki, da pridejo po nje. Odbor je razmotril tudi težko stanje društvene blagajne in sklenil iztirjati potom odvetnika vse zaostanke na članarini takoj po 6. juniju t. l. v kolikor ne bodo poravnani do tega dne. Odbor.

Šolski radio

S SESTE SEJE ODBORA ZA ŠOL. RADIO. Z ozirom na to, da ima radio-postaja v juniju že skrčen poletni program, je bil sprejet sklep, da bo v juniju tudi v šolskem radiu le ena tedenska oddaja in sicer vsak petek ob 11. uri.

Petek, 5. junija, nastopi narodna šola iz Zaloga pri Komendi s pokrajinsko oddajo, ki jo vodi ga. Milena Vrčnova.